

Justyna Biernat

miejski wielogłos

przewodnik po tomaszowskich muralach

urban polyphony

a guide to the Tomaszów murals

Plac Kościuszki 23

Wacława Ochimowska (po lewej) z ojcem Dionizym
oraz niezidentyfikowaną osobą.
Plac Kościuszki, Tomaszów. Brak datacji
Mural na podstawie fotografii ze zbiorów Doroty Sobańskiej

Data powstania muralu: 21 sierpnia 2022 roku

Autorki muralu:
Olga Pelipas (instruktorka)
Maria Sęk
Zuzanna Solecka

23 Kościuszko Square

Wacława Ochimowska (left) with her father Dionizy
and an unidentified person.

Kościuszko Square, Tomaszów. No data available
Mural based on a photograph from the collection
of Dorota Sobańska

Date of the mural: 21 August 2022

Authors of the mural:
Olga Pelipas (instructor)
Maria Sęk
Zuzanna Solecka

Mimo mocno rozwiniętego rzemiosła w Tomaszowie, nie istnieje żadne zgrupowanie tapicerów. Jest wiele cechów skupiających tutejszych rzemieślników: sukienniczy, piekarski, stolarski, szewski, bednarski, ślusarski czy rzeźniczy, nie ma jednak tapicerskiego. Tapicerzy muszą więc działać samodzielnie. Ich praca to obijanie materiałami mebli, siedzeń czy wnętrz pojazdów. Swoje usługi mogą świadczyć nie tylko właścicielom samochodów, ale także dorożkarzom. W Tomaszowie dorożkarstwo wciąż działa prężnie, mimo iż komunikacja samochodowa jest rosnącą konkurencją.

Jednym z miejscowych tapicerów jest Dionizy Ochimowski. Wraz z żoną Emilią z Kiełbasińskich oraz dwójkiem dzieci: dziesięcioletnim Marianem i ośmioletnią Wacławą mieszka przy ulicy Wesołej 19. Są małżeństwem od dziesięciu lat. Dionizy jest tomaszowianinem, zaś Emilia urodziła się w Nagórzycach w gminie Golesze.

W swoim warsztacie Ochimowski prowadzi zarówno prace tapicerskie, jak i rymarskie. Jego syn także będzie mistrzem tapicerstwa. Egzamin zda w 1943 roku przed Izbą Rzemieślniczą w Radomiu – stolicy dystryktu radomskiego, do którego w Generalnym Gubernatorstwie zostanie włączony Tomaszów. Dionizy będzie w tym czasie należał do Cechu Rzemiosł Grupy Tekstylnej.

Tymczasem ulica Wesoła, podobnie jak Miła i Gustowna, furczy odgłosami fabryk. Robotnicy i robotnice codziennie o świcie zmierzają do naprzeciwległej Fabryki Sukna, gdzie produkuje się tony przędzy i tkanin. Czasem słychać świst bata i tętent koni wyjeżdżających z willi zza rogu. W dorożce zasiada dyrektor fabryki Henryk Landsberg z żoną Eugenią. Konie mkną tuż pod oknami Ochimowskich, kiedy Dionizy kompletuje przybory rymarskie.

Despite a strongly developed craft in Tomaszów, there is no grouping of upholsterers. There are many guilds of local craftsmen: clothiers, bakers, carpenters, shoemakers, coopers, locksmiths or butchers, but there is no such guild for upholsterers. Upholsterers therefore have to work independently. Their work involves upholstering furniture, seats or vehicle interiors with materials. They can provide their services not only to car owners, but also to carriage drivers. In Tomaszów, the carriage business is still thriving, despite the growing competition from car transport.

One of the local upholsterers is Dionizy Ochimowski. Together with his wife Emilia, née Kiełbasińska, and their two children, ten-year-old Marian and eight-year-old Wacława, he lives at 19 Wesoła Street. They have been married for ten years. Dionizy is from Tomaszów, while Emilia was born in Nagórzycze, in the municipality of Golesze.

In his workshop, Ochimowski works as an upholsterer as well as a saddler. His son would also become a master upholsterer. He will pass his examination in 1943 in front of the Chamber of Crafts in Radom – the capital of the Radom district, to which Tomaszów will be incorporated in the General Government. Dionizy will belong to the Craft Guild of the Textile Group.

Meanwhile, Wesoła Street, as well as Miła and Gustowna Streets, are buzzing with the sounds of factories. Every day at dawn, male and female workers head for the Cloth Factory across the street, where tons of yarn and fabric are produced. Occasionally, one can hear the swish of a whip and the thud of horses leaving the villa around the corner. In the horse-drawn carriage sits the factory director Henryk Landsberg with his wife Eugenia. The horses are speeding right past the Ochimowskis' windows as Dionizy picks out the saddlery supplies.

fotografie | photographs

Wacława i Marian Ochimowski,
most na rzece Wolbórcie

Brak datacji. Zbiory Tadeusza Zarębskiego

Wacława and Marian Ochimowski, bridge over the
Wolbórka River

No date available. Collection of Tadeusz Zarębski

Dionizy Ochimowski na fotografii
z legitymacji członkowskiej Rzemiosła
Grupy Tekstylnej

Rok 1942. Zbiory Muzeum w Tomaszowie

Dionizy Ochimowski on a photograph from
a membership card of the Craftsmen's
Textile Group

1942. Collection of the Tomaszów Museum.

Wacław Ochimowski
w latach 30. XX wieku

APTM. AmT. Zesp. 7 sygn. III/2153 p. 60

Wacław Ochimowski in the 1930s

APTM. AmT. Zesp. 7 sygn. III/2153 p. 60

źródła | sources

1. Wywiad z Tadeuszem Zarębskim 7.08.2022.
2. APTM. AmT. KmT. Zesp. 7 sygn. III/3107a.
3. Zbiory Muzeum w Tomaszowie Maz. im. A. hr. Ostrowskiego (Akta Mariana Ochimowskiego). W zachowanych zbiorach z okresu okupacji hitlerowskiej zarówno Marian, jak i Dionizy są tapicerami. W międzywojennych aktach meldunkowych Dionizy figuruje jako rymarz.
1. Interview with Tadeusz Zarębski on 7.08.2022.
2. APTM. AmT. KmT. Zesp. 7 sygn. III/3107a.
3. Collection of the A. hr. Ostrowski Museum in Tomaszów Mazowiecki. (Records of Marian Ochimowski). In the surviving collections from the Nazi occupation period, both Marian and Dionizy are upholsterers. In the inter-war registration records, Dionizy is listed as a saddler.

Justyna Biernat – doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk i prezes Fundacji Pasaże Pamięci. Autorka naukowej edycji listów z tomaszowskiego getta (*Sen o teatrze. Listy z tomaszowskiego getta*, 2018) i przewodnika po tomaszowskim getcie (*Czarne sylwetki. Przewodnik po tomaszowskim getcie/Black Silhouettes. Guide to the Tomaszów Mazowiecki ghetto*, 2020). Prowadzi warsztaty edukacyjno-artystyczne wokół wielokulturowego dziedzictwa Tomaszowa Mazowieckiego oraz badania nad historią tomaszowskiego getta. Laureatka konkursów: Nagroda POLIN 2020 (wyróżnienie), Ośrodek KARTA 2019 (finalistka), Nagroda KLIO 2019 (laureatka w dziedzinie edytorstwo za *Sen o teatrze*).

Justyna Biernat – Assistant Professor at the Institute of Art, Polish Academy of Sciences in Warsaw, and President of the Spaces of Memory Foundation. She is the editor of letters from the Tomaszów ghetto (*Sen o teatrze. Listy z tomaszowskiego getta*, 2018) and the author of *Czarne sylwetki. Przewodnik po tomaszowskim getcie/Black Silhouettes. Guide to the Tomaszów Mazowiecki ghetto*, 2020. She combines academic and cultural activity, running artistic and educational projects on the subject of memory, space and history dedicated to participants at every age.

MIEJSKIE
CENTRUM
KULTURY

ISBN 978-83-965483-0-6

9 788396 548306